

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa Z. Ś.

przeciwko C. S.A.

o ustalenie, że strony łączyła umowa o pracę na czas nieokreślony, przywrócenie powoda do pracy na dotychczasowych warunkach płacy i pracy, na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 10 stycznia 2023 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 23 września 2021 r., sygn. akt III Pa 7/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 23 września 2021 r., sygn. akt III Pa 7/21 Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu w wyniku apelacji pozwanego C. S.A. w M. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Rejonowego w Mielcu z 16 maja 2014 r., sygn. akt IV P 103/12 w zakresie pkt I i II w ten sposób, że w miejsce przywrócenia powoda do pracy zasądził na rzecz powoda Z. Ś. od pozwanego kwotę 24.449,80 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie poczynszy od 23 września 2021 r. do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę i obciążył pozwanego kosztami postępowania w pierwszej i drugiej instancji.

Powód Z. Ś. w dniu 26 lipca 2010 r. wystąpił do Sądu Rejonowego w Mielcu z pozwem przeciwko C. S.A. w M. domagając się uznania, że łącząca go z pozwanym umowa o pracę zawarta w dniu 3 stycznia 2000 r. kontynuowana na

podstawie art. 23¹ k.p. była umową o pracę zawartą na czas nieokreślony, uznania, że wypowiedzenie tej umowy złożone pismem z 19 lipca 2010 r. było bezskuteczne, ponieważ naruszało przepisy art. 39 k.p., 30 § 4 k.p. w zw. z art. 45 § 1 k.p. oraz przyznania kosztów postępowania od strony pozwanej.

W odpowiedzi na pozew z 4 listopada 2010 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z 16 maja 2014 r., sygn. akt IV P 103/12 Sąd Rejonowy w Mielcu w pkt 1 ustalił, że strony, tj. powoda Z. Ś. oraz C. S.A. wiązała umowa o pracę na czas nieokreślony od 3 stycznia 2000 r. oraz była ona kontynuowana od 1 grudnia 2002 r. u pozwanego pracodawcy C. S.A. również jako umowa na czas nieokreślony w tym również od daty 2 grudnia 2002 r. i 1 grudnia 2004 r.; w pkt 2 przywrócił powoda Z. Ś. do pracy u strony pozwanej na dotychczasowych warunkach pracy i płacy; w pkt 3 zasądził od pozwanego pracodawcy na rzecz powoda Z.Ś. tytułem ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w ilości 39 dni w kwocie 14.580,19 zł z ustawowymi odsetkami od 26 lipca 2010 r. do dnia zapłaty; w pkt 4 zasądził od pozwanego pracodawcy na rzecz powoda tytułem wyrównania różnicy pomiędzy wysokością należnego a wypłaconego już ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy 10 dni - kwotę 892,21 zł z ustawowymi odsetkami od 26 lipca 2010 r. do dnia zapłaty; w pkt 5 zasądził od pozwanego pracodawcy na rzecz powoda tytułem zwrotu kosztów procesu kwotę 20.002 zł w tym kwotę 10.000,00 zł tytułem zastępstwa procesowego; w pkt 6 w pozostałej części nie obciążył stron kosztami postępowania oraz w pkt 7 wyrokowi w punkcie III i IV łącznie- nadał rygor natychmiastowej wykonalności co do kwoty 8.149,95 zł.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu wyrokiem z 5 listopada 2014 r., sygn. akt III Pa 39/14, wskutek apelacji pozwanego: I. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że: (1) zasądził od C. S.A. na rzecz wnioskodawcy tytułem ekwiwalentu za niewykorzystany urlop wypoczynkowy w ilości 39 dni kwotę 14.580,19 zł z ustawowymi odsetkami od 26 lipca 2010 r. do dnia zapłaty; (2) zasądził od C. S.A. na rzecz wnioskodawcy tytułem wyrównania różnicy pomiędzy wysokością należnego a wypłaconego już ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop

wypoczynkowy 10 dni kwotę 892,21 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lipca 2010 r. do dnia zapłaty; II. w pozostałej części powództwo oddalił; III. zasądził od wnioskodawcy na rzecz C. S.A. kwotę 11.533,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania; IV. w pozostałej części koszty postępowania pomiędzy stronami wzajemnie zniósł.

Od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z 5 listopada 2014 r., III Pa 39/14, pismem z 20 maja 2020 r. skargę nadzwyczajną wniósł Prokurator Generalny. Sąd Najwyższy wyrokiem z 14 kwietnia 2021 r., sygn. I NSNc 5/21, w pkt I uchylił zaskarżony wyrok w punktach II, III i IV i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Tarnobrzegu do ponownego rozpoznania oraz w pkt II zniósł wzajemnie koszty procesu w postępowaniu przed Sądem Najwyższym.

Sąd Okręgowy w wyniku ponownego rozpoznania sprawy zmienił zaskarżony wyrok w zakresie roszczenia o przywrócenie do pracy.

Wskazał on, że w realiach przedmiotowej sprawy nie zachodzą okoliczności przemawiające za przywróceniem powoda do pracy. Sąd drugiej instancji zwrócił uwagę, że od rozwiązania z powodem umowy o pracę upłynęło 10 lat. Ponadto jak wynika z zeznań prezesa J. K. od 2010 r. w pozwanej spółce nastąpiła wymiana maszyn produkcyjnych oraz nastąpił znaczny rozwój technologii. Oprócz tego obecne portfolio firmy jest zupełnie inne niż w okresie pracy wnioskodawcy, który w 2019 r. przeszedł na emeryturę.

Sąd miał również na uwadze, że między stronami narósł konflikt, z powodu podjęcia przez wnioskodawcę współpracy z osobami, które działały na niekorzyść C. S.A. Ponadto, w dniu 1 stycznia 2013 r. w pozwanej spółce doszło do likwidacji stanowiska powoda, tj. Pełnomocnika Zarządu ds. Systemu Zapewnienia Jakości. Nie istnieje też stanowisko Dyrektora Technicznego. Tym samym, Sąd drugiej instancji uznał, że przywrócenie powoda do pracy jest niemożliwe i niecelowe.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego zaskarżyła skargą kasacyjną strona powodowa w części co do pkt I wyroku.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 (występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego) oraz pkt 4 (oczywista zasadność skargi kasacyjnej) k.p.c.

Strona skarżąca podniosła, że w sprawie istnieje istotne zagadnienie prawne na gruncie wysokości odszkodowania należnego pracownikowi za niezgodne z prawem wypowiedzenie umowy o pracę, który podlega jednocześnie ochronie na podstawie art. 39 k.p., a treścią art. 47¹ k.p., który nie różnicuje wysokości tego odszkodowania w zależności od tego czy pracownik podlega ochronie wynikającej z art. 39 k.p. czy też nie podlega takiej ochronie. Brak takiego rozróżnienia jest szczególnie drastyczny w stosunku do pracownika, który w dniu orzeczenia osiągnął już wiek emerytalny, a sąd pracy nie przywrócił go pracy z uwagi na upływ czasu jaki minął od jego zwolnienia oraz zmiany technologiczne jakie zaistniały w zakładzie pracy, przez co przywrócenie do pracy zostało przez sąd pracy uznane za niemożliwe i niecelowe, pozbawiając tym samym pracownika możliwości dochodzenia od pracodawcy odszkodowania na podstawie art. 47 k.p. za czas pozostawania pracownika bez pracy.

W ocenie skarżącego podstawą prawną odszkodowania zasądzanego pracownikowi w sytuacji, gdy sąd orzekający zmienia samodzielnie żądanie pracownika z roszczenia opartego na przywróceniu do pracy, na zasądzenie na rzecz pracownika odszkodowania, mogą być przepisy art. 361 § 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p. w zw. z art. 47 k.p. Możliwość zasądzenia przez sąd odszkodowania wykraczającego poza limity wynikające z art. 47¹ k.p. a jednocześnie pozostające w relacji do art. 47 k.p. odpowiadałoby zasadzie proporcjonalności między naruszeniem prawa i jego sankcją obowiązującą w demokratycznym państwie prawnym urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji RP). Możliwość orzeczenia odszkodowania na takiej podstawie byłaby również w zgodzie z przepisami regulującymi szczególną ochronę pracowniczą. Można sobie bowiem wyobrazić, że przepisy te mogą mieć zastosowanie również do innych osób podlegających szczególnej ochronie takiej, jak np. pracownica w ciąży czy podczas urlopu macierzyńskiego.

Ponadto, skarżący podniósł, że oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika z rażącego naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 39 k.p. poprzez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o:

1. oddalenie skargi kasacyjnej w całości;

2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych w podwójnej wysokości z uwagi na stopień skomplikowania sprawy oraz nakład pracy pełnomocnika w toku postępowania we wszystkich instancjach.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powoda nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem

konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

W niniejszej sprawie strona skarżąca nie wykazała, aby na jej tle ujawniło się rzeczywiście istotne zagadnienie prawne. Przedstawiona przez skarżącego kwestia dotyczy w istocie możliwości dochodzenia odszkodowania uzupełniającego na podstawie przepisów Kodeksu cywilnego obok odszkodowania przysługującego na podstawie przepisów Kodeksu pracy. Problem ten został już rozstrzygnięty w orzecznictwie Sądu Najwyższego, o czym świadczą choćby wyroki przedstawione w treści uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jednocześnie, w skardze kasacyjnej nie wskazano przekonujących argumentów

przemawiających za tym, że dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany lub uzupełnienia.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto także, że przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004, Nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, Nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Nie sposób uznać, aby powód wykazał istnienie tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Kwestia objęcia powoda szczególną ochroną na podstawie art. 39 k.p. była rozważana na wcześniejszych etapach postępowania, natomiast Sąd Najwyższy uchylając wcześniejszy wyrok Sądu Okręgowego wprost wskazał, że stan faktyczny niniejszej sprawy wymaga rozważenia zasadności przywrócenia powoda do pracy. Podkreślić przy tym należy, że choć faktycznie art. 45 § 2 k.p. nie ma zastosowania do pracowników szczególnie chronionych, to ma do nich zastosowanie art. 477¹ k.p.c., a zatem Sąd drugiej instancji miał podstawę do zasądzenia roszczenia alternatywnego wobec przywrócenia do pracy,

gdy uznał, że było ono nieuzasadnione. Strona skarżąca nie wykazała natomiast, aby doszło w niniejszej sprawie do rażącego naruszenia przepisów prawa.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.